

SLOVENEK.

Političen list za slovenski národ.

Pe pošti prejemana velja: Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za en mesec 1 gld. 40 kr.

V administraciji prejemana velja: Za celo leto 12 gld., za pol leta 6 gld., za četrt leta 3 gld., za en mesec 1 gld. V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gld. 20 kr. več na leto. Posamezne številke veljajo 7 kr.

Naročnino prejema opravništvo (administracija) in ekspedicija, Semeniške ulice št. 2, II., 28.

Naznanila (inzerati) se sprejemajo in velja trispotna petit-vrsta: 8 kr., če se tiska enkrat; 12 kr. če se tiska dvakrat; 15 kr., če se tiska trikrat. Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Vredništvo je v Semeniških ulicah h. št. 2, I., 17.

Izhaja vsak dan, izveniški nedelje in praznike, ob 1/2 6. uri popoldne.

Štev. 288.

V Ljubljani, v soboto 15. decembra 1888.

Letnik XVI.

Nova srbska ustava.

△ V Srbiji se dogajajo krasna iznenadenja. Najprvo kraljeva zakonska ločitev, dalje revizija ustave, in konečno nenavadni ukaz, da so prvotne volitve v skupščino neveljavne. Kateri namen ima zadnji ukaz? Drugega ne, nego da se zapreči radikalna večina. Od vseh strani so se čule pritožbe o pritisku na volilce, in kralj, odločen kakor vedno, je razveljavil volitve. Srbi sedaj vedó, kako naj volijo.

Toda prepustimo volilno borbo posameznim strankam in oglejmo si novo ustavo. Veliko veselje je bilo v Belemgradu, ko je kralj obljubil revizijo prejšnje ustave. Narod je v prestolnici priredil razsvetljavo in bakljado. Kralj je v svoji zahvali na pozdrav belgrajskega meščana Pavlovića zagotavljal, da je edina njegova želja, osrečiti narod, delati za blagor in velikost Srbije. Načrt nove srbske ustave je v glavnih potezah izdelan; važnejše določbe se glasé: Kraljevina Srbija je ustavna monarhija z narodnim zastopstvom. Državna vera je pravoslavna, srbska cerkev je neodvisna. Kraljevina je razdeljena v deset županij, županije v okraje in ti v občine. Osebna prostost, hišno pravo vseh državljanov in tiskovna svoboda se razširijo. Izvrševalno oblast ima kralj po odgovornih ministrih. Oseba kraljeva je nedotakljiva, on je neodgovoren. Kralj mora biti pravoslavne vere; imenuje državne uradnike in je vrhovni poveljnik armadi. Kralj zastopa deželo v dogovorih z inozemstvom; on ima pravico, da napové vojsko, sklepa mir, trgovinske in druge pogodbe. Le take pogodbe, ki zahtevajo plače iz državne blagajne, in premembe deželnih postav morajo se predložiti skupščini. Kralj sklicuje in razpušča skupščino, vendar jo mora v dveh mesecih zopet sklicati. Skupščina se shaja vsako leto dne 1. novembra. Vladajoča dinastija v Srbiji je hiša Obrenovičev; prestolonaslednik je kraljevič Aleksander. Prestolonaslednik je polnoloten z 18. letom. Ako je prestolonaslednik ob kraljevi smrti mladoleten, izvoli skupščina tri regente iz šesterih od kralja v zadnjem volilu navetovanih kandidatov, oziroma mora velika skupščina v jednom meseci izvoliti tri regente. Dokler

je kralj mladoleten, ne smé se preminjati ustava. Ako izumrje kraljevi rod, prevzame ministerstvo kraljevsko oblast. V jednom meseci mora skupščina voliti novega kralja.

Volilno pravico ima vsak Srbin, ki je star 21 let in plačuje 15 dinarov direktnega davka; 4500 davkoplačevalcev voli jednega poslanca. Kralj ne imenuje nobenih poslancev v skupščino; mesta volijo posebne zastopnike. Ministri, državni svetovalci, poslanci in profesorji morejo se voliti v skupščino in obdržé kot poslanci svoje službe. Voljen more biti, kdor je star 30 let in plačuje najmanj 30 dinarov direktnega davka. Volitve so direktne in tajne. Ministri so skupščini odgovorni. Kralj imenuje po volitvah skupščine državni svet šestnajsterih članov, ki izdelujejo postavne načrte. Kralj sestavlja najvišje sodišče za administrativne preporne stvari in ekspropriacijske zadeve. Sodniki so neodvisni. Nagla sodba ali goreča pravica se odpravi. Razošdbe delajo le kompetentni sodniki. Za vse državljane velja občna davčna in vojaška dolžnost.

V občé torej nova ustava ni slaba, akoravno ima svoje pomanjkljivosti. Po dosedanji ustavi uradniki, odvetniki in beležniki niso smeli biti voljeni. To je veljalo tudi za upokojene uradnike. Poslanci so bili torej večinoma kmetje, obrtniki in trgovci. To je sicer v mnogem oziru opravičeno, ker ti stanovi plačujejo davek in nosijo državna bremena. Toda v Srbiji je mej temi stanovi premalo omikanih množ, ki bi bili zmožni za poslanstvo.

Dalje se je kralj odrekel pravici, imenovati četrtino poslancev. Volitve se bodo vršile dvakrat. Prvič bo narod volil tri četrtine poslancev; pri tej prvi volitvi bo smel vsakdo kandidovati. Pri drugi volitvi pa bodo kandidatje le bivši ministri, višji uradniki in sploh možje, ki so dovršili katero višjih šol. Važna prememba ustave je tudi ta, da bo v prihodnje skupščina smela staviti svoje predloge; doslej se je posvetovala le o vladnih predlogah. Žal, da je srbsko razumništvo jako sprijeno. Želja naša je, naj bi se razne stranke združile v blagor nekdanje slavne Srbije.

Govor poslanca Pfeiferja

v državnem zboru dne 12. decembra 1888.

Ako predlog vlade in odseka v § 7 prestavlja začetek naborne dolžnosti od 20. na 21. leto in vladni nagibi utemeljujejo to naredbo s tem, da mladi mož še krepko raste v svojem 20. letu in da ne kaže nalagati dvajsetletnim možem pretežavno delo in ga s tem ovirati v vspešnem razvoju, pritrđiti moram temu utemeljevanju, vendar pa je ob enem spopolniti tudi še z nadaljnim razlogom, kateri molčé prezira vlada: zboljšanje vojaške hrane.

Primerno zadostna vojaška hrana poviša orožno moč države in krepkost naroda. (Tako je! na desnici.) Le dobro rejeni vojaki bodo premagovali izredno trpljenje v vojski, na vajah itd., nezadostno rejeni vojaki pa v odločilnem trenutku ne bodo kos silnim zahtevam ter bodo prežgodaj izgubili zdravje in življenje, namesto da bi postali ustanovniki bodočih rodov. (Prav res! na desni.)

Toda skrb za boljše telesno okrepčanje bi se ne smela samó z odlašanjem nabornega leta in s krepkejšim živežem kazati, marveč tudi pri skupni ljudski vzgoji. (Prav dobro! na desni.) Ako se je, kar se tega tiče, kaj zamudilo in grešilo v mladosti, zljajšati in zmanjšati se morejo sicer slabi nasledki s preložitvijo naborne dolžnosti od 20. do 21. leta in z boljším živežem, toda nikakor popolnoma odpraviti.

V tem oziru bi opozoril slavno zbornico na lačne šolarje (čujte! na desnici); povod k temu mi je predlog deželnega poslanca za brežiške kmetske občine, ki ga je stavil dne 13. januarija 1886 v štajerskem deželnem zboru, da bi se sestavil statističen pregled po posameznih šolah, „koliko otrok, ki vsak dan obiskujejo šolo, ostane brez gorkega kosila“.

Ako bi se te po imenovanem poslancu (Jermanu) predlagane, nikakor ne pretežavne preiskave vršile redno, pokazale bi žalostno podobo bēde in pomanjkanja posebno v planinskih deželah z raztresenimi hišami, kjer imajo otroci dolgo pot do šole, zapuščajo dom ob 7. uri zjutraj ter dobajajo

LISTEK.

Raztreseni listi.

IV.

Admonere volumus non mordere; prodesse non laedere; consulere moribus hominum non officere. Erasmus.

Naravnost Vam povem, da ne vem, ali je še kaj na svetu težje hvaliti od onega, kar najbolj zasluži človeško hvalo. Svet je tak, da zavist in druge take spake vzbujajo večjo pozornost nego krepost, dobra dela in požrtvovalnost. Ako ženska hvali lepoto svoje znanke, gotovo čuti, da je sama lepša od one. Ako pesnik hvali dela drugega pesnika: smemo z gotovostjo staviti, da ona dela niso veliko prida. Ljudje so jako nečimerni. Sami o sebi mislijo najboljše in če hvalijo družega, ne gré jim od srca. Svet je poln slabih in smešnih vzgledov. Sliši se večkrat: Posnemajmo druge. Ali s tem nehoté trdijo, da morajo posnemati tudi slabe vzglede.

Ljudje so po svojih delih večkrat prej medvedje in džvje mačke nego ljudje. Če so pravični tudi drugim,

čemu so postave in tolika množica postavnih razlagateljev? Čemu toliko tožbá o lastninskih pravicah? Če so ljudje odkritosrčni, čemu toliko preprirov? Če so trezni in zmerni, zakaj toliko umetnih izdelkov zdravniške umetnosti, ki je mnogim zlat rudokop? Kolika škoda bi bila za postavodajalce, zdravnike, advokate itd., ko bi bili vsi ljudje pravični, odkritosrčni in pametni! Veliko poslov je na svetu, ki so postali potrebni le vsled človeških slabosti.

Vendar ljudi ne smemo soditi takoj na prvi pogled, kakor mrtvo podobo v prodajalčevi izložbi. Preiskati jim je treba srce. Pajčolan skromnosti večkrat zakriva mnoge zasluge; in krinka hinavščine pokriva budobijo. Le malo je število pravih poznateljcev, ki morejo ločiti pravo od slabega, torej tudi izreči istinito sodbo. Popolno čednost in najgršo hudobnost spoznaváš s časoma, prilično.

Je neka vrsta ljudi, ki ne najdejo miru in so v vednem strahu, ker se pri vsakem koraku povprašujejo: „Kaj poreče svet?“ Ti ljudje se ne povprašujejo: „Kaj veleva dolžnost, kaj govori vest, kaj mi ukazuje srcé?“ Da, tudi javno mnenje je oster in večkrat pravičen sodnik. Vendar so mnogi, ki le zaradi javnega mnenja zatajujejo

svoje dolžnosti, ne poslušajo vesti in tudi ne pravih, blagih čutil svojega srca.

„Kaj poreče svet?“ vprašuje se plemenitnik, ki živi v bornih razmerah. Z ozirom na javno mnenje žrtvuje več, nego bi smel, in stori družino nesrečno. „Kaj poreče svet“, govori devica v svojem poletju, „ako se ne omožim?“ „Ali mi bodo verjeli, da bi se bila lahko omožila, ko ne bi bila izbirala; ali ne bodo trdili, da sem ‚obsedela‘?“ To vprašanje jo vznemirja, in koncem poletja dá roko — zaradi ljudi — človeku, kateremu odteguje srce. „Kaj poreče svet?“ vpraša se nevesta, ki s strahom zapazi, da je mož ni vreden. Vedé gré v nesrečo, kajti — „kaj bi rekel svet, ko bi se premislila?“

Še slabši značaj kaže oni, ki ga vodi le strah pred svetom, a ne tudi strah božji. „Kaj poreče svet?“ vpraša se mnogi tudi-katolik, ko premišlja, ali bi šel v cerkev, ali bi se vdeležil spreveda, ali bi pokazal s svojim podpisom, da je pravi katolik. „Kaj poreče svet?“ ako javno govorim o krščanstvu, katoliški cerkvi in resnico zagovarjam proti neumnosti in ošabnosti?

On čuti krivico in neresnico, čuti, da sam dela krivično in nemoško, ako molči. A vendar molči

domov še-le zvečer ob 5. ali 6. uri, lačni, trudni, po zimi v svoji borni in lahki obleki pol zmrzli, in to otroci v nežni starosti mej 6. in 14. letom.

V napominani deželno-zbornici se je dotični poslanec konstatoval, da ima na šestih šolah (Središče, Ljutomer, okolica Ptuj, Sv. Barbara, Šmarjeta in Sv. Urban) izmed 2466 šolarjev le 240 gorko kosilo, 2226, tedaj 90 odstotkov otrok pa pogreša tega okrepčila.

Število revnih šolskih otrok je pa tudi v imovitejših mestih veliko, kakor je to gledé glavnega mesta Prage razvidno iz „Politike“ z dne 3. dec. 1877. Po županovem naznanilu se je na praških mestnih ljudskih šolah dognalo 883 dečkov, 1148 deklic, skupaj 1148 revnih šolskih otrok; mej dečki je bilo 144 takih, katerim je manjkalo hrane, 176 takih, ki niso imeli zadostnega oblačila, in 286 otrok, ki so pogrešali tako primerno hrano, kakor obleko. Zdravje teh otrok je bilo dobro pri 53, srednje pri 53 in slabo pri 330 otrocih. Dalje se je konstatovalo 173 dečkov in 235 deklic, ki so imeli preslabo kri, 20 dečkov in 33 deklic, ki so bolehalo za krvico in 28 dečkov in 57 deklic, ki so bili škrofulozni.

Po izreku našega prevzvišenega prestolonaslednika Rudolfa je človek najdražji kapital države in družbe; vendar pa se to načelo ravno pri človeku prezira in ž njim divjaško postopa, ker pogreša 6 do 8 let kot deček gorko kosilo in pozneje kot vojak ne dobiva svojemu telesnemu razvoju primerne hrane.

Država sama skrbi za izrejo krepkih domačih živali in zlahtnih živinskih plemen, katerim je treba pa polagati obilne krme, ako se hoče dobiti rabljive koristne živali; mladim drevesom se donša dosti najboljša zemlja, da se pospešuje njihova rast.

Tudi posestniki sužnjevev skrbijo za rabljiv suženjski naraščaj, ker je le njihova korist, ako izreajo krepke in vstrajne delavce.

Vprašanje lakote trpečih šolarčkov je vsekako vredno, da se ga poprimejo higijeni, je razmotrivajo in se o njem poučujejo (prav res!), in ker je polje higijene v prvi vrsti delokrog ministra notranjih zadev, obrača se moj priziv tudi do njega, naj posveti svojo pozornost tej zadevi in se odločno potruži ter tudi izvrši, da bo prenehalo to trinoštvo. (Dobro, dobro!)

Nikakor pa naj ne sme naučna uprava izrejevati namesto krepkih rodov le kandidate za bolnišnice in hiralnice (prav dobro! na desni), tudi naj se ne pričakuje preveč od zasebne dobrotelčnosti in občinske pomoči.

Vojni minister naj skrbi že prej in ne še-le pri 21. letu, da bo dobil močne mlade ljudi, ojači naj jih z boljšo hrano zoper težave vojskine službe, da se bodo mogli kedaj telesno krepki povrniti k domačemu ognjišču in ne začno prezgodaj hirati vsled neprilicne štedljivosti. (Dobro, dobro! na desni.)

Ker sta gospoda predgovornika obširno razpravljala vzroke dandanašnje vedno večje nesposobnosti za vojaštvo, ostanem pri teh majhnih opazkah z željo, da bi današnji opomini vzbudili pozornost na pristojnih mestih. (Odobranje na desni — govorniku čestitajo.)

ker se boji, da bi ga svet ne imenoval „klerikalca“, nazadnjaka, in to ime mu je najhujše. Tak filister torej raje sam požré marsikatero grenko in se kisló smeje, ko sliši, da se zaničuje, kar je pil z materinim mlekom, kar mu še živi v vesti in srci.

Ko bi taki filistri mogli le v srci moliti, v srci se izpovedavati in darove deliti: ko bi jim ne trebalo tudi pred svetom pokazati se katolike, bili bi najsrečnejši, najzadovoljnejši ljudje.

Marsikateri bi se naročil na časnik, ki pospešuje in naravnost zagovarja poleg drugih vprašanj tudi katoliške koristi. Toda stoj! V družbi prijateljev je slišal, da ta list vzdržujejo „klerikalci“ in „ultramontanci“. Oblije ga kurja polt, kajti „klerikalec“ je takemu filistru strašna beseda, da se prekriža, ko jo čuje. Sicer on sam pozná več „klerikalcev“ in „ultramontancev“ in ne najde na njih toliko strašnega. Morda pozná one „klerikalce“ kot pametne in poštene može, katerim bi se rad pridružil, ker je zasledil umazani vir, iz katerega tekó obrekovanja. Pa ko bi se pridružil „ultramontancem“? Izgubil bi spoštovanje pred svetom kot „omikan, napreden mož“. In tako je tak katoliški filister v stiski s svojo „omiko“ in liberalno modo zaradi javnega mnenja. Tak človek je pomilovanja vreden;

Politični pregled.

V Ljubljani, 15. decembra.

Notranje dežele.

Proračunski odsek državnega zbora je predvčerajšjim razpravljaj naučnega ministerstva proračunsko točko „centrale“. Poslanec Lorenzoni je predlagal, naj se ustanovi na Tirolskem poseben odsek deželnega šolskega sveta za južni, italijanski del kronovine. Poslanec dr. Kathrein se je izjavil, da s stališča pravičnosti nima ničesa zoper to resolucijo. Tirolska ima poseben oddelek namestništva v Tridentu, tudi deželni kulturni svet ima poseben odsek za italijanske pokrajine. Toda vravnava te zadeve je stvar deželnega zbora. Minister Gautsch pa je odločno pobijal ta nasvêt, češ, v vsaki kronovini smé biti le eden deželni šolski svet, in to v smislu postave z dne 13. maja 1868.

Iz **Lvova** se javlja: Dvesto črevljarjev, ki nimajo zaslužka, je šlo k županu, naj dela na to, da bo namestništvo preklicalo naredbo, s katero je dovolilo medliški črevljarski tovarni, da smé otvoriti v Lvovu svojo zalogo in prodajalnico. V Krakovem je razjarjeni narod razdejal in oropal prodajalnico ravno te tovarne.

Vnanje države.

Neki dunajski list objavlja nastopno poročilo iz **srbske** prestolnice: „Izid volitev je jako potrj naprednjaške kroge. Vesti o Krističevem odstopu imajo svoj izvir v radikalcih ter se dosedaj smatrajo le kot njihove želje.“ Mogoče, da ima dopisnik prav; toliko je pa tudi gotovo, da imajo radikaleci pravico javno izražati svoje vsled volilnega izida merodajne želje in namere. Tudi ne more pri današnjih razmerah Kristić več trditi, da je njegovo stališče neomajano, tem manj, ker se jako veliko govori o zvezi mej radikaleci in liberalci, kateri je namen spraviti Ristića na vladno krmilo. — Vsled poročil o nezadovoljnosti z novo ustavo piše „Pester Lloyd“: „Ako se potrji ustava, mogoče je, da nastopijo v Srbiji kmalu ustavne razmere. (Do sedaj jih tedaj ni bilo?) Ako bo pa skupščina odklonila načrt, potem bo po našem mnenju gotovo kralj Milan primoran poslati poslance domov ter jim dati odloga, da se spametujejo in sprijaznijo z dotičnimi predlogi.“ Upajmo, da je kralja Milana domoljubje in narodna zavest večja, nego vpliv „Pester Lloyd“-ovih svetov.

Iz **Peterburga** se brzojavi: Razpor mej **Rusijo** in **Anglijo** zaradi Perzije je malenkosten. Vladni krogi odrekajo temu dogodku vsako važnost. Angleška vlada je jako popustljiva ter se nikakor ni bati, da bi zaradi te zadeve navstala večja razprtija mej peterburškim in londonskim ministerstvom.

Bivši **nemški** minister Puttkamer se ne bo več povrnil v politično življenje. V seji kmetijske družbe v Stolpu (zadnja Pomoranija) se je izjavil: Pri mnogih neprilikah, ki so ga zadele, bila mu je edina misel tolažilna, da bo v domači provinciji našel mirno zavetišče, ki ga ne bo več zapustil; tu bo preživel svoje zadnje dni življenja. — „Freisinnige Zig.“ piše: „Knez Bismarck se je izjavil, da je vsled narodovega naganjanja dospela naselbinska politika dalje, kakor je on to želel; vendar pa se ne sme misliti sedaj na povratek, kajti ta bi pomenil toliko kakor izgubljena bitka ob **Reni**. Seveda bo vlado posredovanje v Afriki stalo mnogo žrtev in konečno niti ne bo doseglo posebnega vspeha.“

Svicarski zavezni zbor je volil radikalea **Hausserja** v zavezni svet. Zaveznim predsednikom za l. 1889 je imenovan konservativec **Hammer**, podpredsednikom radikalec **Ruehonn**; predsednikom zaveznega sodišča za l. 1889 in 1890 radikalec **Stamm**, podpredsednikom radikalec **Bläsi**.

nikjer mu ni prav. Na levi in desni ga silijo k odločnosti in doslednosti, a on omahuje „šviga-švaga čez dva praga“. On hoče biti omikan in liberalen, ker je to v modi, ker vleče in miče, in tako se spré s svojo vero in vestjo.

Takemu človeku je treba v ogledalu pokazati podobo njegove smešnosti in reve. Jaz mislim, da bi se sramoval samega sebe.

Še neko vrsto ljudi imam „na piki“, mislim namreč one, ki imajo vedno polna usta narodnosti, kečdar so „in cammera carstatis“, sicer pa imajo vedno v mislih in na jeziku: „Kaj pa poreče svet?“ Kdo je ta svet, je lahko uganiti. Nad prodajalnico mu visí ime v blaženi nemščini, a v ožjem krogu narodnjakov bije se ob prsi in tolče ob mizo, da je narodnjak od péte do temena. Da se izogne slovenskemu „in“ in nemškemu „und“, stavi mej dvoje imen nepristransko znamenje „&“. „Jos.“ je lahko „Josip“ in „Josef“. Da bi jih koklja zagrebla tri sežnje globoko v prst, da se omladé. Gospod vrednik, ponudim se Vam, da nabere v „beli“ Ljubljani imena vseh onih narodnjakov, ki ponujajo raznotero svoje blago z nemškimi napisi, ker se bojé nemškega mnenja. z.

Francoska zbornica se bo v kratkem pričela posvetovati o revizijskem vprašanji. Poročevalec dotične komisije, Maurice Faure, je predložil poročilo, ki pravi, naj zbornica prevdari razne predloge, ki svetujejo premembo dosedanjih volitev z zapisniki in uvedbo volitev po okrožjih. Večina komisije je sicer zoper te nasvete, vendar pa jih zaradi važnosti ni mogla prezreti. V zbornici se boče skoro gotovo v tem oziru mnogo govoričilo za in proti tem predlogom, konečno pa boče ostalo vse pri starem, to je pri volitvah z zapisniki. — Floquet je srečno spravil proračun pod streho, a moral je slišati mnogo ljutih napadov na vlado mej proračunsko razpravo. Francija si sme čestitati, da znova ni izbruhnila ministerska kriza. Veliko sevda k temu ni manjkalo, kajti sedaj poroča pariško časopisje, da se je mnogokrat ministerstvo posvetovalo o ostavki, ker je njegova zbornična večina postajala vedno manjša. Zbornica je prizanesla kabinetu le zaradi tega, ker je hotela hitro kakor mogoče rešiti proračun.

V **angleški** spodnji zbornici se je izjavil Fergusson, da se Portugal sicer ni pridružil Angliji in Nemčiji gledé blokade ob vshodni Afriki, vendar pa se je zavezal ovirati trgovino s sužnji in orožjem mej Fungi- in Pomba-zalivom ob nabrežji Mozambique-a.

Crispijeva zunanja politika in mišljenje **italijanskega** naroda sta si v ostrem nasprotju. To se je posebno pokazalo pri protiavstrijskih izjavah v Genovi dné 8. in 9. t. m., kjer so praznovali vstajo z dné 5. decembra 1746, ki je prognala avstrijske vojake iz tedanje republike. Vdeležilo se je te slavnosti veliko ljudstva, 140 zastav, mej njimi tudi ena rudeča „Oberdankova zastava“, da, celó mestni svet. V Genovi izhajajoča „Epoca“ piše tem povodom: „Značaja te slavnosti gotovo ni nikdo prezrl; bil je strogo protiavstrijski. Dokaz je, da narod ne mara kreniti na pot Crispijeve zunanje politike. Avstro-ogerski konzul naj sporoči svoji vladi, da je genovsko prebivalstvo očito pokazalo svojo mržnjo zoper viteškega zaveznika. Poročal bo resnico, dunajska vlada pa bo izvedela, kakošno je javno mnenje v Italiji.“ — „Journal des Debats“ je pisal pred dvema letoma: „Spomenik Giordanu Brunu je proticerkven, obrača se v prvi vrsti zoper papeža. Giordano Bruno ni bil niti znamenit reformator, niti učenjak in pisatelj.“ To je gotovo nepristranska sodba. Rimsko mestno starešinstvo je, kakor znano, meseca junija odbilo prošnjo, da bi dovolilo prostor za ta spomenik. Crispi pa in njegovi zavezniki — prostozidarji in poulična druhal — delovali so toliko časa, da so dosegli svoj namen. Mestni svet je dné 9. t. m. dovolil dotični prostor. Crispi se lahko sedaj raduje; domovina je rešena, kajti finančna mizerija, nesrečna naselbinska politika itd., vse to je stranska stvar, glavni nalog vlade je le — boj zoper vero, cerkev in papeža.

Izvirni dopisi.

Iz **Trsta**, 11. decembra. (Irredenta.) (Konec.) Tukaj je ves ta trud policije za „dumme Jugendstreiche“ — pač nepotreben — in vse preveč gorečnosti. In policija si sedaj lahko misli: no, drugič se bomo pa bolje premislili, da ne bomo toliko nepotrebnih potov imeli za par „neumnih mladeniških šal“, da nas ima potem tukajšnji nemški list „Triesterca“ za norce. — Bomo pustili vse plakate v miru, nobenega se ne dotaknili, nobenega šli iskat v hiše k privatnim osebam, katere so nam znane kot dobro avstrijsko-patrijotične. Pustili bomo drugikrat vse tiskane plakate, kakor so bili zadnjič, ali če bodo samo pisani, — bode vsaj vsak videl, kako lepo oni mladiči s svojimi „dumme Jugendstreiche“ znajo po svoje častiti avstrijskega orla. Kako znajo lepo ti mladiči splesti cel soneten vence na mesto grba, kjer se bere „Absburgo“ od vzdolej navzgor in potem še kaj zraven. Kako znajo ti mladiči s svojimi „dumme Jugendstreiche“ lepo na mesto orlovih glav postaviti kaj družega s svojimi napisi, — in na vrhu, kjer navadno stoji cesarska krona, nekako znamenje, ki se večkrat vidi pri nas pri sv. Ani, drugod pa po mnogih krajih okoli cerkve. — In kako potem ti mladiči s svojimi „dumme Jugendstreiche“ napis „Viribus unitis“ znajo prav po svoje razložiti — da more vsak precej spoznati, da imajo še nekaj fantazije. — In da so pokazali, kedo da je prav za prav njih patron, so se tudi podpisali, ali kakor bi naš tržaški Slovenec rekel, dali so svojo firmo: „Circolo di Garibaldi di Trieste“ in pritisnili tudi svoj pečat spodaj. Vse to in tako nekako bi policija odgovorila tetki „Triesterca“. — Samo čuditi se moramo, kako da grešna tetka ni tudi prinesla posnetek onih „dumme Jugendstreiche“ in pa zadnji dobro popisala, kaj vse se bere na njih. Potem bi tetka vsaj nekemu dobro pokazala tudi svoja suha rebra in kosti.

Drugikrat bi svetovali „tetki“, naj raje mesto pranja in čiščenja zamorca prinese dotične

(Dalje v prilogi.)

„dumme Jugendstreiche“ posnete prav po naravi, da se bode lahko vsaj vsak propričal, kake da so one otročarije; njej pa ne bode treba pisati, niti izgovorov iskati, katerih je večsah težko najti. — Da so v resnici to „dumme Jugendstreiche“, je bila prepričana tudi policija sama, ker je pustila v nekaterih bolj oddaljenih in manj obiskanih ulicah in tudi proti sv. Andreja šetališču nekatere vzglede onih „mladeniških šal“, da so jih videli in smejali se mimogredoči še v nedeljo (2. decembra) popoldne.

Zakaj je potem radi „dumme Jugendstreiche“ policija iskala tiskarne, kjer so one „mladeniške šale zbijali“ ali delali — zopet nepotrebno delo. — Za „neumne mladeniške šale“ ne bi bilo letati treba cele dni okoli niti jednemu, niti drugemu. Kaj si je pa državni pravdnik mislil, beroč „tetko“, pa vé samo on in morebiti še kdo drugi.

Za „dumme Jugendstreiche“ da bi bili dali tukajšnji mladeniči toliko denarja! — Gotovo bi ga bili raje podarili društvu „Pro patria“. Denarji so morali priti tedaj že od drugod in tudi precéj jih je moralo biti za vse „dumme Jugendstreiche“, ker prav lahko delo ni bilo ono. Zvedeli se bodo pač zadnji člani dolge verige, nikjer in nikoli pa ne bodo dobili prvih, kateri so zadnjim za razne slučaje že dobro poskrbeli, da se jim ni treba bati, ako bi se jim kaj „pripetilo“, za družino, za domače, bode že za-nje vse preskrbljeno.

Ko bi gospodje nič ne zakrivali in ne olepšavali, bilo bi tukaj marsikaj drugače, — tako pa ni, ker se bojijo Slovana.

Tetka „Triesterca“ je hotela oprati zamorca, naglaševaje, kaj vse ni resnica pri onih „dumme Jugendstreiche“, koga niso zaprli itd. Naj tudi jaz popravim, kar sem pisal danes teden, pa nikakor ne opirajoč črnega zamorca. — Zvonar sv. Justa je v nedeljo zjutraj idoč v cerkev našel vse polno onih „dumme Jugendstreiche“ nabitih in prilepljenih na zidovih okoli cerkve in na njenih vratih samih, in ravno tako je bilo raztresenih vse polno onih „šal“ po tleh. On pobere vse „dumme Jugendstreiche“ in jih nese cerkvenikom, sam pa gré policiji naznaniti, kaj je našel in komu je dal. Policija o vsem tem prej ni nič vedela, in potem pride, pobere in potrga one „plakate“ in gré še po hišah jih iskat. — In onega cerkvenika za plačilo, da je policiji to naznanil, je „list za babe“ naznanil kot zaprtega, kar pa si je le izmislil, ker mu ravnanje cerkvenikovo ni bilo všeč. — In ko se je potem ta šel pritožiti na policijo zaradi onega poročila, mu je policija dala svét: „sam glej“, — kar je tudi storil in šel dobro oštet vse one „jude“ pri „Piccolo“. — Ta list, ki prinaša vse babje čenče in še neki drug italijanski sta prinesla nekaj o tej stvari, vsi drugi italijanski, tudi od vlade podpirani „Mattino“, pa so modro molčali. — Tedaj tudi znamenje, da je bilo nekaj, kar ne gré v njihov koš, torej ne samo „dumme Jugendstreiche“, katerih gotovo ne bi bili zamolčali.

Gospodom slovenskim poslancem bi pa dobro priporočili, naj malo poprašajo, kako je vendar to, da se tukaj vse zapisuje na rovaš „mladeničem italijanskim“ za „dumme Jugendstreiche“. Morebiti bodo oni mogli kaj izvedeti o teh stvaréh, kako stojé. — Če bodo vedno le molčali, so oni sokrivi tega, kar se godi tukaj ob Adriji. — Mi sami si nikakor ne moremo in ne znamo pomagati.

Iz Prage, 4. dec. Od včeraj gosté staroslavni Hradčani, opuščeni po odhodu cesarjevičevem in cesaričinje, zopet člana cesarske opitelji. Dospél je z Dunaja le-sém nadvojvoda Franc Ferdinand od Avstrije-Este v spremstvu grofa Wurmbanda-Stuppacha in se nastanil v kraljevem gradu, kjer so bile sobe vže pripravljene zanj, in baje ostane dolgo tu. Nadvojvoda Franc Ferdinand je prvorojeni sin cesarjevega brata nadvojvode Karola Ljudevita. Porodil se je v Gradci 18. decembra leta 1863.

Predvčerajšnjim se je pa v avli češkega Karolo-Ferdinandovega vseučilišča vršila instalacija novega rektorja g. prof. dr. Studničke običajnim slavnostnim načinom. Prisotnih je bilo mnogo dostojanstvenikov, profesorjev, docentov, lektorjev, gospej in vseučiliščnikov. Ko je novi rektor prisegel, vzprejel je insignije in nato je imel predavanje o razvoju matematične véde na praški univerzi od njene založbe do početka sedanjega stoletja in zlasti o delovanju prof. Stanisl. Vydre iz reda oo. Jezuitov,

ki je prvi oznanjeval matematično védo v češkem jeziku. Pri tej priliki bode omenjeno, da je profesorski zbor vseh treh fakultet, kojim je izročena akademična mladež, brojil početkom šolskega leta 1887—1888 skupaj 93 členov. Število vseučiliščnikov iznašalo je v zimskem semestru 2461, v poletnem 2361. Pri slavnosti letos v Bologniji zastopal je češko vseučilišče dr. prof. Randa, in povodom štiridesetletnice cesarjeve založili so profesorji in docenti češke univerze jubilejni fond v znesku 3000 gld. rente, iz koje se imajo v dan 2. decembra vselej podeljevati ubogim vseučiliščnikom nagrade.

Bode li vojska ali mir? To vprašanje je tudi tu na Češkem na dnevnem redu. Iz verjetnega vira vam poročam, da v češke polabske pokrajine prihajajo letos v tolpah kupci in agenti z Laškega in Pruskega ter kupujejo v ogromnih množinah senó in slamo, ne da bi bili pri tem izbirni, in je drago plačujejo; pošiljajo vse to takoj na Nemško po železnici. Vsled tega cene na praškem trgu zeló rastó in bodo še poskočile. Vse te dobave sená in slame pa kupujejo za vojaška skladišča in so namenjene te zaloge za izredne slučaje. Tako so n. pr. pokupili v okolici Všetat nad 2000 metr. stotov sená po 3 gld. 75 kr. do 4 gld. Na desnem bregu labskem prodalo se je vse senó po 4 gld., slamo so pa plačevali agenti po 4 marke za stot. Kmetje iz tega sklepajo, da je vojna pred durmi in bodo v cenah še poskočili, kakor je bilo to leta 1870.

O svojem času poročal sem vam tudi, kako rogovili po čeških pokrajinah ponemčevalno šolsko društvo „Schulverein“; naznanim naj vam torej tudi o delovanju tega društva po sesterski Moravi, koje je za tamošnje Čehé zeló poučno. Krajnih odborov ima ondi „Schulverein“, kjer živi komaj četrtina Nemcev proti trem četrtinam Čehov, 139! Od leta 1881 pa do konca l. 1887 je prejel „Schulverein“ na Moravi 196.396 gld. in potrošil v tej dóbi 236.641 gld., torej 40.245 gld. več. V poslednjem letu narasli so troški temu društvu v Moravi za 53.452 gld. Tekom sedem let je potrošil za lastne šole 64.526 gld., za podpore drugim šolam 19.330 gld., za stavbe 64.339 gld., občinom 24.550 gld., podpore javnim učiteljem, da bi ponemčevali, 9441 gld. itd. „Schulverein“ je sicer založen za vse cesarstvo, toda osobito rogovili po Češkem in Moravskem, kjer pomaga izvrševati načelo onega prebrisanega staro-avstrijskega birokrata, koji neče pripustiti, da bi se Morava „poslovanila“.

Iz četrtega letnika statistike čeških založen (vrednik Jos. Schreyer) v deželah korone svatovavclavske, ki mi je bil te dni doposlan, posnemljem, da je bilo leta 1887 vseh založen na Češkem, Moravskem in Šlezijem s poslovnim češkim jezikom 625, in sicer 192 z neomejenim in 305 z omejenim poroštvom. Leta 1888 bilo je 5 založen v likvidaciji in 12 novo ustanovljenih. Na Češko pripada 362, na Moravo 254, na Šlezijo 8 in na Dunaj 1 založna. Broj udov objavilo je 382 založen, koje imajo skupaj 222.871 členov. Konec leta 1887 imelo je 390 občanskih založen skupaj 402.403 deleže z 6.861.999 gld., na koje se je vplačalo 6.789.608 gld. 37 kr., in pri okrajnih založnah bila je glavica 5.319.205 gld. 60 kr., skupaj torej 12.108.813 gld. 97 kr. Rezervni zakladi, dalje zakladi za vsakoršne izgube brojijo pri občanskih založnah 6.808.695 gld. 62 kr., pri okrajnih 216.955 gld. 10 kr. Občanske založne imajo torej deležev in rezervnega imenja 13.598.303 gld. 99 kr.

Vložilo se je pa pri 390 občanskih in 61 okrajnih založnah leta 1887 skupaj 56.008.223 gld. 90 kr., nazaj izplačalo 52.148.941 gld. 69 kr., in je ostalo konečno leta 1887 vložnih 126.502 gld. 17 kr. Velikih založen, kojih vloge presejajo milijone, je 24. Posojil bilo je dovoljenih 99.256.919 gld. 67 kr., in vrnenih 93.383.864 gld. 89 kr.

Te številke najbolje dokazujejo, kako močan činitelj so založne v narodno-gospodarskem življenju našega naroda in koliko bede in nadlog bi prišlo v jednom letu nad naš kmetski ljud, ko bi ne mogel najti zaupne moči pri založnah, temveč je iskati pri dobrotnikih, ki se trudijo, da obogaté iz zadrege in reve svojih soobčanov. In to je tudi glavni vzrok, zakaj sovražniki naroda našega vedno z zavistnim očesom pogledavajo na naše založne, kojim mora vsak odkritosrčni rodoljub iz polnega srca želeti obilega uspeha, sreče, splošnjega procvitanja in lepega dobička!

Dnevne novice.

(Nabiranje krajepisnih imen.) Ugodne rešitve poslali so v zadnjem času gospodje: župnik Povše: za Ježico; župnik Jakelj: za Orlje pri Ljubljani; vikar Fon: za Kred pri Kobaridu; žel. uradnik Sterlè: za Devico Marijo v Polji pri Ljubljani; učitelj J. Leban: za Avber na Krasu; vikar Jenko: za Podgraje pri Ilirski Bistrici; davčni uradnik J. Zazula: za Idrijo; vikar Grèca: za Čepovan pri Gorici; župnik Peterlin: za Št. Lenart nad Škofjo Loko; rudar J. Jenko: za Dol pri Hrastniku; bogoslovec A. Pavlica: za Rifenberg pri Gorici; vpokojeni kaplan Žan: za Šmartno, Gornje in Uranšico; obč. tajnik D. Budna: za Ljubno v savinjski dolini; župnik Kutnar: za Bučko.

(Deželno gledališče.) Gospoda Walter in Hrásky, ki bodeta izdelala načrt za deželno gledališče, odpotovala sta na Dunaj, Brno in Prago, da si ogledata razna gledališča in nabereta potrebnih podatkov.

(Podporno društvo za uboge dijake na tukajšnjem c. kr. učiteljski) bo imelo jutri, 16. t. m., ob 11. uri dopoludne, v konferenčni sobi napominanega zavoda svoj letošnji redni občni zbor, h kateremu se s tem vabijo vsi p. n. društveniki in prijatelji.

(Pisateljskega društva) zabavni večer bode danes zvečer ob 8. uri v čitalnišnem salonu. Predsedoval bode g. ravnatelj J. Šubic.

(„Narodna knjižnica“) je pričela izhajati pod vredništvom g. A. Trstenjaka. Prinašala bode, kakor obeča, romane, novele, pripovedke in drugo leposlovno berilo v celotnih zvezkih. Prvi zvezek, ki je že dotiskan in se ravnokar razpošilja, prinaša izvorni roman „Pobratimi“ iz peresa g. dr. J. Vošnjaka. O vsebini več, ko dobimo knjižico v roke. Elegantno vezana knjiga stoji 1 gld. 20 kr. in se dobiva pri vseh knjigotržcih.

(Izpred sodišča.) Pekovski mojster v Trebnjem, J. Keržič, je bil zatožen hudodelstva uboja. Porotniki so ga s 7 proti 5 glasovom oprostili. — Janez Vadnal je bil zaradi ponarejanja denarja obsojen na štiri leta težke ječe; Marija Bizjak, ki je izdajala ponarejeni denar, na teden zapora. — Janez Setnikar je bil zaradi hudodelstva uboja obsojen na štiri leta težke ječe, poostrene s postom.

(V Žužemberku) je dne 12. t. m. zjutraj posestniku J. Pijelku pogorelo vse poslopje s pridelki. Prostovoljna požarna bramba žužemberška je omejila požar.

(Prepovedan semenj.) Zaradi osepnic na Raki, Studenci in Škocijanu je semenj v Škocijanu dne 20. t. m. prepovedan.

(Poziv) na božičnico, katero priredi načelnništvo ženske podružnice sv. Cirila in Metoda v Trstu v soboto 22. decembra t. l. ob 3½ uri popoldne v prostorih „slovenske čitalnice“ (via Campanile št. 4) otročičem obiskujočim slovenski otroški vrt pri sv. Jakobu, katerim se bode ob enem delila obleka in drugi darovi.

Raznoterosti.

— Statistika avstrijske monarhije v minulih sto letih nam izkazuje jako zanimive podatke. Najhitreje je narasčalo mesto Plzn, kajti leta 1788 je brojilo 3000, dandanes pa ima 50.000 prebivalcev; v sto letih so se tedaj prebivalci tega mesta posedemnajstili, kakor so se v Zagrebu podestili, v Budimpešti poosmili, na Dunaji početvorili, v Pragi potrojili itd. Manj prebivalcev kakor pred sto leti imajo štiri mesta: Mikulov (na Moravskem), Kremnica, Rovered in Ščavnica (na Oger-skem). Nastopna glavna mesta so imela prebivalcev

	1. 1788	1888
Dunaj	250.000	1.200.000
Zagreb	4.000	40.000
Brno	16.000	82.000
Budimpešta	41.000	366.000
Ljubljana	11.000	26.000
Lvov	25.000	109.000
Line	11.000	42.000
Olumuc	11.000	20.000
Praga	79.273	255.000
Gradec	35.000	100.000
Opava	9.000	20.000

Habsburška monarhija je brojila pred sto leti 24.320.420 prebivalcev, danes pa jih ima okrog štirideset milijonov, akoravno je v tej dóbi izgubila mnogo dežel.

— Požar tovarne. Iz Kiela se dne 13. t. m. poročila: V Neumünstru je sinoči pogorela Aalbeckova tovarna za izdelovanje sukna. Do dvaset delavcev, ki so delali v prvem nadstropju, ni se moglo več rešiti ter je žalostno poginilo.

— Trapiste v Kamerunu. „Kreutztg.“ piše: Pred kratkim je trapista brat Caharija iz Marianhilla v južni Afriki imel daljšo avdijenco pri nemškem naučnem ministru pl. Gosslerju. Minister je povpraševal, kako napreduje samostan v Kaplandu, ter izrazil željo, naj bi se ti redovniki nastanili tudi v Kamerunu. Trapista mu je odgovoril, da je za sedaj še nemogoče vstreti tej ministru želji, vendar pa ne bodo trapiste prezrili nemških naselbin ter bodo v dveh ali treh letih poslali v Kamerun zamorce, katere sedaj vzgojuje napominani samostan, da bodo širili kulturo mej svojimi kamerunskimi črnimi brati. Minister je bil vsled te obljube jako zadovoljen.

— Amadej III., knez savojski, je bil tihega in miroljubnega značaja. Bil je zelo pobožen in oče revežev. Rekli so mu sploh „naš miroljubni knez“. Nekega dne obišče kneza poslanec bližnjega carskega dvora. Pregleduje grad in vse poslopje na okoli ter se zelo čudi, kako je povsod nenavadno tiho in mirno. „Kaj nimate prav nič veselja do lova, nagovori diplomat Amadeja, nikjer nisem videl lovskih psov, ki so vendar pri vsaki večji graščini?“ Brez odgovora pelje knez svojega gosta v prostorno dvorano, kjer je ravno pri dolgi mizi sedelo več ubožcev in se oteševalo s priprosto južino. — „Glejte, te-le hranim mesto lovskih psov; pričakujem, da mi vse eno prilové dobro divjačino, mislim — nebesa“.

— Zverad v Sibiriji. Naslednje številke kažejo nam množino zveradi, ki živi v Sibiriji: Številno zveri, ki se vsako leto pobijejo zaradi kože, je ogromno. Na zadnjem letnem semnju v Irbitu, kamor se le del sibirskih kož dovažajo, bilo je na prodaj 3.180.000 kož od vervec; od teh je bilo ubitih 200.000 v okraji Jakutska, 300.000 v Zabajkalsku. Odtod pa se izvažajo kože tudi v Kitaj in Rusijo. Dalje so pripeljali na trg 11.000 kož od višnjevih lisic, 140.000 od zvizev, 10.000 od jazbecov, 1.300.000 zajčjih, mnogo medvedjih in volčjih kož.

— Nemci se izseljujejo iz Rusije. Narredbe ruske vlade z ozirom na tuje priseljence so tako razjarile Nemce v južni Rusiji, da se izseljujejo v Ameriko, kar pa Rusov gotovo ne žalosti.

— London stoji na svetu, ki obsega 700 angleških milj, ter broji 4.869.000 prebivalcev, mej temi 260.000 tujcev. V njem stanuje več židov, kakor jih je v Palestini, več Ircev, kakor jih je v Dublinu, več Škotov, kakor jih je v Edinburgu. Vsakih pet minut se rodi, vsakih osem minut umrje eden človek. Nesreč se pripeti povprek na dan po sedem. Vsako leto se zgradi 15.000 novih hiš. Razsvetljava s plinom stane vsako leto 15 milijonov frankov. Dnevnikov in tedenskih listov izhaja v Londonu blizu 400. Požarov je povprek na leto 600.

— Vino po ceni! V Leirii (na Portugalskem) so pridelali letos toliko vina, da stane eden četrt litra 1 krajcar našega denarja.

— Sedanja mladina! Mladi sinček materi: „Ne, kakó dolgočasno je danes! — Mama, skregaj se malo s kuharico“.

— Praktično. A.: „Vi nosite pajčolan na klobuku? Po kom pa žalujete?“ — B.: „Po novi in čedni obliki svojega klobuka.“

Telegrami.

Dunaj, 15. dec. V vseučilišči se je slovesno odkril cesarjev kip. Zastopniki dijaških zvez so se v polni društveni opravi pripeljali pred vseučilišče v blizu 60 vozovih; rector

magnificus jih je spremlil v slavnostno dvorano. Tu so bili zbrani celi profesorski kolegij, minister Gautsch in ostali góstje. Po slavnostnem govoru profesorja Zeissberga se je odkrila soha mej živahnimi domoljubnimi izjavami.

Praga, 14. dec. Francoski veleposlanik na Dunaji, Decrais, je dr. Riegru brzojavno čestital.

Budimpešta, 14. dec. Zbornica poslancev je potrdila predlogo o mostarski železnici.

Berolin, 14. dec. Državni zbor je z veliko večino sprejel predlog Windthorstov o bojevanju zoper vzhodno-afriško trgovino s sužnji, potem ko je grof Bismarck naglašal soglasje zbornice nasproti temu vprašanju, imenoval odpravo trgovine s sužnji častno nalogo države ter obljubil, da se bodo ustanovile naselbinske vojne in da se bode izročila državnemu zboru primerna predloga takoj po njegovem zopetnem sestanku dne 9. januarija.

Glas s Tirolskega. Fügen na Tirolskem. Z veseljem se žurim poročati Vašemu blagorodju, da so preparati, katere sem večkrat naročil, namreč lekarnarja Rich. Brandta švicarske kroglice, izmed vseh rabljenih sredstev najbolje in brez bolečin koristile zoper zaprtje; jemal sem jih zvečer, pazil nisem niti posebno na dijeto ter me lečenje nikakor ni motilo v mojem poklicu. To izvršno zdravilo mi je v navedenih slučajih postalo neizogibno potrebno. Josip pl. Haller.

Umrli so:

V bolnišnici:

- 11. decembra. Ana Zabret, delavka, 40 let, jetika.
- 12. decembra. Jožef Bregar, krojač, 51 let, jetika.
- 13. decembra. Helena Stefe, kuharica, 50 let, jetika.

V vojaški bolnišnici:

- 13. decembra. Tomaž Waldman, topničar, 29 let, pyaemia.

Vremensko sporočilo.

Dan	Čas	Stanje		Vetar	Vreme	Mokrine na 24 ur v mm
		barometra v mm	toplomera po Celsiusu			
14.	7. u. jut.	752.5	— 10.4	sl. svzh.	jasno	
	2. u. pop.	750.2	— 4.0	sl. svzh.	„	0.00
	9. u. zveč.	749.2	— 8.8	sl. svzh.	„	
Srednja temperatura — 7.7° C., za 6.7° pod normalom.						

Dunajska borza.

(Telegrafično poročilo.)

15. decembra.

Papirna renta 5% po 100 gl. (s 16% davka)	82 gl. — kr.
Sreberna „ 5% „ 100 „ 16% „	82 „ 30 „
4% avstr. zlata renta, davka prosta	109 „ 80 „
Papirna renta, davka prosta	97 „ 85 „
Akcije avstr.-ogerske banke	875 „ — „
Kreditne akcije	306 „ 30 „
London	121 „ 80 „
Francoski napoleonid.	9 „ 62 1/2 „
Cesarski cekini	5 „ 77 „
Nemške marke	59 „ 87 1/2 „

Katoliška Tiskarna

priporoča raznovrstne

vizitnice

po nizki ceni.

Priporoča svoje izdelke prečastiti duhovščini in p. n. cerkvenim predstojnikom po najnižji ceni v najnovejših in lepih oblikah. (9)

Na željo pošilja načrte in ilustrovane cenike. Staro orodje in posode jemlje v popravo.

Na najnovejši in najboljši način

umetne

zobe in zobovja

ustavlja brez vsakih bolečin ter opravlja plombovanja in vse zobne operacije. — odstranjuje zobne bolečine z usmrtenjem živeca

zobozdravnik A. Paichel,

poleg Hradeckega (čevljarskega) mostu, I. nadstropje. (50—3)

! Vsi stroji za kmetijstvo!

posebno za sedanjo dōbo.

Škoporeznice

po najnovejših sistemih. Izdelovanje v 30 raznih velikostih in jamčeno izvrstnih sestavah; najceneje in pod jako ugodnimi pogoji jih prodaja

IG. HELLER, Dunaj, II. Praterstrasse Nr. 78. Obširni katalogi na zahtevanje zastoj in franko. — Na vsako vprašanje se radovoljno odgovarja.

Jamči se za najboljši material in izborro delovanje strojev.

Posredovalci se vsprejmo ter dobro plačajo, isto tako pošteni agentje. (6)

ZABAVI IN POUKU.

Izhaja po jedenkrat na mesec.

DOM

in

SVET

Za celo leto 1.60
Za pol leta — 80

ZABAVI IN POUKU.

Podobar, pozlatar.

MATIJA OZBIČ

Umetni marmorirar.

V KAMNIKU

priporoča se prečastiti duhovščini in cerkvenim predstojništvom v izdelovanje

podob iz lesa, marmor-cementa in peščenca.

Altarje, lece, krstne kamne in obhajilne mize izdelujem podobno pravemu marmelju iz najfinejšega angleškega marmor-cementa.

Prenovljenje lesenih podob, lesenih altarjev, lec itd. izvršim na željo marmorirano ali pa najbogateje polihromovano. — Vsa cerkvena dela, spadajoča v mojo stroko, kot: pozlatenje, prenovljenje itd. oskrbim po najnižji ceni in jamčim za trajnost meni izročeni naročil.

Za častna naročila prosi najvdaneje

Matija Ozbič
v Kamniku.

(10-1)

Visokočastiti duhovščini

in vsem cerkvenim predstojništvom voščim podpisana prav veselo in srečno

= novo leto =

ter priporočam svojo bogato zalogo mnogovrstnega blaga za vsakršno

cerkveno obleko

kakor tudi izgotovljene mašne plašče, plujvale in dalmatike, bandera, baldahine in banderčke pred sv. Rešnjim Telesom.

Blago za cerkveno perilo, pa tudi izgotovljeno cerkveno perilo kakor: albe, korske srajčice, korporale in raznovrstne rutice so čast. naročnikom obilno na razpolago.

Naročila na vezenje izvršujem točno ter preskrbim zameno, popravo in prenovljenje starega cerkvenega orodja.

V zalogi imam tudi svetilnice, križe, svečnike, monštrance itd. Vsa naročila izvršim pošteno, točno in po najnižji ceni.

Ana Hofbauer
v Ljubljani.

(6-1)

Za domačo rabo!

Tkano sukno najfinije in najmočnejše vrste, platno od bele preje in polbeljeno platno za črevljarje in sedlarje, modro platno, fino sivo platno, močno dvojno platno za požarne brambe, belo platno za posteljno perilo, damast in dvojtkanino (evilih), platnen in volnat kanafas, beljeno polplatno, gorsko platno, močno platno za vreče, kakor tudi izgotovljene vreče, platnene robce od oksforta in širtinga, dvojtkaninske in damastne oprtače, servijete in namizne garniture od damasta priporoča po najnižjih cenah (5)

društvo tkalcev v Vali pri Dobruški na Češkem.

Cenilniki in obrazi na zahtevanje zastonj in franko.

Naše platno je po katoliško-obrednih predpisih popolnoma pripravno za **cerkveno in altarno perilo.**

Gospodu **G. PICCOLI-JU**, lekarju „pri Angelu“ v Ljubljani.

Sprejmite izraz moje najiskrenejše zahvale za Vašo **esenco**, katera me je rešila bolezni, koja me je spravila skoraj na kraj groba. Strašne bolečine sem trpel v želodecu brez vsakega upa na olajšitev. Vedno hujšej bolezni pridruži se še zlatenica. Ali jaz in mnogo mojih tovarišev dobilo je zopet popolno zdravje, in to le po Vašej nedosegljivej „Piccolijevej Esenci“, za kojoj smo Vam do smrti hvaležni. (10)

Josip Tomazič, c. kr. orožniški vodnik v Pulji.

Janez Dogan,

mizarski mojster v Ljubljani

na Dunajski cesti št. 15, (Medijatova hiša)

priporoča svojo dobro vrejeno zalogo raznovrstne

hišne oprave,

politovane in likane: altarne podstavke po 5 gld. 50 kr., divane, garniture, modroce na peresih po 10 gld., žimnate modroce po 20 gld., vozičke za otroke, okvire za svete in posvetne podobe po mogoče nizkej ceni.

Tudi prevzema vsa mizarska in stavbena dela. Cenilnik s podobani zastonj in franko.

Brata Eberl,

izdelovalca oljnatih barv, firnežev, lakov in napisov.

Pleskarska obrt za stavbe in meblje.

Ljubljana,

za Franciškansko cerkvijo v g. J. Vilharja hiši št. 4.

priporočata prečast. duhovščini in p. n. občinstvu vse v njih stroko spadajoče delo v mestu in na deželi kot znano realno fino delo in najnižje cene.

Posebno priporočilne za prekupee so oljnatih barv v ploščevinastih pušicah (Blehbüchsen) v domačem lanenem oljnatem firneži najfinije naribane in boljše nego vse te vrste v prodajalnah.

Cenike na zahtevanje.

Ustanovljena leta 1847.

Tovarna za pohištvo

J. J. NAGLAS-A

Ljubljana,

Turjaški trg št. 7,

priporoča se za napravo vseh v to stroko spadajočih predmetov, posebno pa

cerkvene, hišne in gostilničarske oprave

po najnižjih cenah. (102)

Cenilniki gratis in franko.

Gospodom šolskim predstojnikom in učiteljem priporoča

Andr. Druškovič-a

trgovina z železnino in orodjem

mestni trg 10.,

vsa vrtnarska orodja, kakor tudi orodja za sadjerejo in obdelovanje sadnih dreves, in sicer: drevesno oterguljo, škarje za gosenice, ročno lopatico, drevesno žago, sadni trgač, drevesne škarje, cepilnik, cepilnik za mladiče, cepilni nož, vrtnarski nož in drevesno ščetko; orodja so vsa na **lepo popleskani leseni plošči vrejena, po prav nizki ceni.** (41)

Št. 18974.

Razglas

(3)

mladeničem, kateri stopajo v vojaško dōbo.

Zaradi prihodnjega vojaškega nabora, ki bo 1889. leta, mestni magistrat javno naznanja:

1. Vsi tu prebivajoči mladeniči, kateri so se porodili v letih 1869, 1868, 1867 in 1866, se morajo zglasiti tekom

meseca decembra letošnjega leta pri podpisnem uradu, ako ne, vsakega zadane kazen po § 42. vojnškega zakona.

2. Kar je mladeničev, ki nimajo v Ljubljani domovinstva, ti naj seboj prineso dokazila o starosti in pristojnosti.

3. Začasno odsotne ali pa bolne mladeniče smejo zglasiti stariši, varuhi ali pooblaščenci.

4. Oni, kateri si mislijo izprositi začasno osvoboditev od vojaščine ali pa druge zakonito dopuščene olajšave pri spolnjevanji vojnške dolžnosti, morajo tekom meseca januarja 1889. leta izročiti podpisnemu uradu rodbinske listine in druge potrebne svedočbe.

5. Dolžnosti oglasa ne more izogniti se nihče z izgovorom, da za to dolžnost ni vedel.

Mestni magistrat ljubljanski

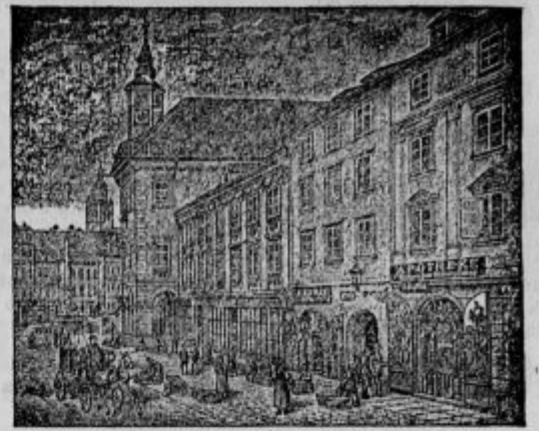
16. dan novembra 1888.

Tuji.

13. decembra.

Pri **Maliču**: Josip Cioran, potovalec, z Dunaja. — Frano Pavlin, stavbeni uradnik, iz Trsta. — Viktor Bajardi, računski revident, iz Grada. — Matej Wiederman, uradnik, z Dunaja. — Avgust Schantay, prodajalec premoga, iz Radeč. — pl. Vest, c. kr. stotnik konjice, z družino, iz Celovca.

Pri **Stona**: Novak, Weller, Henkel in Kojer, trgovci, z Dunaja. — Prandstätter, c. kr. major, iz Celovca. — grof Wallis, generalmajor, iz Maribora. — Perko, trgovec, z Ptujja.

Lekarna Trnkóczy,

zraven rotovža v Ljubljani

na velikem Mestnem trgu,

priporoča tukaj popisana najboljša in sveža zdravila. Ni ga dneva, da bi ne prejeli pismenih zahval o naših izbornih skušenih domačih zdravilih. Lekarne Trnkóczyjevih firm so: Na Dunaji dve (in kemična tovarna), v Gradi (na Štajarskem) ena, pa ena v Ljubljani. P. n. občinstvo se prosi, ako mu je na tem ležeče, da spodaj navedena zdravila s prvo pošto dobi, da naslov tako-le napravi: **Lekarna Trnkóczy** poleg rotovža v Ljubljani.

Marijacejske kapljice za želodec,

katerim se ima na tisoče ljudi zahvaliti za zdravje, imajo izvrsten vseh pri vseh boleznih v želodecu in so neprekosljivo sredstvo zoper: manjkanje slasti pri jedi, slab želodec, urak, vetrove, koliko, zlatenico, bljuvanje, glavoból, krč v želodecu, bitje sren, zabasanje, gliste, bolezni na vrani, na jetrih in zoper zlato žilo. 1 steklenica velja 20 kr., 1 tucat 2 gl., 5 tucatov samo 8 gl.

Svarilo! Opozarjamo, da se tiste istinite marijacejske kapljice dobivajo samo v lekarni Trnkóczy-ja zraven rotovža na velikem Mestnem trgu v Ljubljani.

Cvet zoper trganje (Gicht),

je odločno najboljšo zdravilo zoper protin ter reumatizem, trganje po udih, bolečine v križi ter žicah, otokline, otrpnele ude in kite itd., malo časa čez se rabi, pa mine popolnem trganje, kar dokazuje obilno zahval. Zahteva naj se samo „**cvet zoper trganje po dr. Maliču**“ z zraven stoječim znamenjem. 1 stekl. 50 kr. tucat 4 gl. 50 kr.

Če ni na steklenici zraven stoječega znamenja, ni pravi cvet in ga precej nazaj vrnite.

Planinski zeliščni sirop kranjski,

za odrasle in otroke, je najboljši zoper kašelj, hripavost, vratoból, jetiko, prsne in pljučne bolečine; 1 stekl. 56 kr., 1 tucat 5 gld. Samo ta sirop za 56 kr. je pravi.

Kričistilne kroglice

ne smeje bi se v nijednem gospodinjstvu pogrešati in so se že tisočkrat sijajno osvedočile pri zabasanji človeškega glavo, otrpnenih udih, skazenem želodecu, obistnih boleznih, v škatljah à 21 kr.; jeden 5 skatljami 1 gld. 5 kr. Razpošiljava se s pošto najmanj jeden zavoj.

dravila za živino.

Štupa za živino.

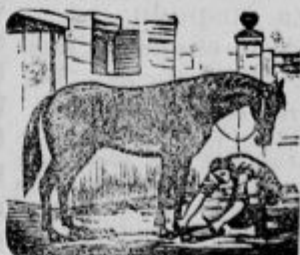
Ta prav dobra štupa pomaga najbolje pri vseh boleznih krav, konj in prašičev.

Konje varuje ta štupa trganja po črevih, bezgavk, vseh nalezljivih kužnih boleznih, kašlja, pljučnih in vratih boleznih ter odpravlja vse gliste, tudi vzdržuje konje debele,

okrogle in iskrene. Krave dobé mnogo dobrega mleka. Zametek z rabilnim navodom vred velja le 50 kr., 5 zamotkov z rabilnim navodom samo 2 gld.

Cvet za konje.

Najboljšo mazilo za konje, pomaga pri pretégu žil, otekanju kolen, kopitnih boleznih, otrpnenji v boku, v križi itd., otekanju nog, melurjih na nogah, izvintjenji, tiseanji od sedla in oprave, pri sušici itd. s kratka pri vseh vnanjih boleznih in hibah. Steklenica z rabilnim navodom vred stane le 1 gl., 5 stekl. z rabil. navodom vred samo 4 gl.

Vsa ta našeta zdravila se samo prava dobijo v lekarni Trnkóczy-ja v Ljubljani

zraven rotovža (10)

in se vsak dan s pošto razpošiljava.

Fohnsdorfski premog

priznано najboljšo kurivo za domačo rabo

priporoča se slehernemu, kojemu je do prijetne, čiste in koristne kurjave.

Kurivna moč: 142-39 kg. = 100 kg. fohnsdorfskega premoga.

Zapečacene vreče — edino sredstvo proti primanjkljajem.

Cenik s poskušnjo na zahtevno.

Naročbe s poštno dopisnico proti povračilu poštnine.

T. DEBEVEC

Hilšar-Jeva ulica št. 3 (Reher-Jeva hiša), I. nadstropje. (3)

Sekana in cela drva na mero in vago.

OTOMANE,

!!gld. 38 a.v.!!

(glej podobo), najbolj praktično, elegantno, moderno in priljubljeno tapacirano pohištveno orodje, preoblečene z modernim in močnim blagom in popol-

no pozamenterijo, to je s čopli in dolgimi franžami iz blaga, izdeluje po — 38 gold. a. v. — zajamčeno dobro in solidno narejene

Anton Obreza,

tapecirar in dekoratér

v Ljubljani, Šelenburgove ulice št. 4.

Uzorec blaga resnim kupcem franko na razpolago. Vsa v mojo stroko spadajoča dela v mestu in na deželi izvršujem najceneje. — Modroce na peresih (Federmatratzen) 10 gl. in višje. — Preč. duhovščini priporočam kot specialiteto: altarne preproge.

☛ Ceniki s podobami zastoj in franko na zahtevanje.

DR. VALENTINA ZARNIKA

ZBRANI SPISI.

I. ZVEZEK:

PRIPOVEDNI SPISI.

UREDIL

IVAN ŽELEZNIKAR.

Vsebina: Životopis dr. Valentina Zarnika. — Ura bije, človeka pa ni! — Maščevanje usode. — Razni spisi: Iz državnega zbora. — Pisma slovenskega turista.

Knjižica je jako elegantno, po naj-novejšem uzorec in res krasno vezana. — Utisnena je na sprednji strani podoba dr. Zarnikova v zlatu in pridejari tudi njegov lastno-ročni podpis. — Cena knjižici je 1 gld., s pošto 5 kr. več. — Dobiti je v „NARODNI TISKARNI“ v Ljubljani. (8)

Varujte svoje konje mokrote in mraza!

Glavna zaloga prve in največje tovarne

Konjskih plaht

razpošilja svoje jako solidno in trajno izdelane masivne plahte po nastopnih čudovito nizkih cenah

☛ Konjske plahte najboljše vrste, 190 cm. dolge, 130 cm. široke, s sivo podlago in živimi bordurami, goste in gorke, komad samó

☛ 1 gld. 50 kr. ☛ Iste, 2 m. dolge, 1 1/2 m. široke, komad samó gl. 1.80.

☛ Elegantne, žvepleno-rumene fijkarske plahte

s štirikratnimi širokimi, črno-rudečimi ali modro-rudečimi bordurami, blizo 2 metra dolge in 1 1/2 metra široke, komad samó

☛ 2 gld. 50 kr. ☛

☛ Krasne, zlato-rumene double-plahte za gospodo,

ki se morejo porabiti tudi kot jako lične preproge, komad

☛ 3 gld. 50 kr. ☛

Na stotine priznatih pisem.

„Vaši uzorec so došli ter Vas prosimo sedaj, da nam pošljete 24 komadov po gl. 1.50, 12 komadov a gl. 2.50 in 17 komadov po gl. 3.50. Oskrbitvo vorderberškega rudnika.“

Razpošilja se v vse kraje po pošti, železnici ali ladjah proti poštnemu povzetju ali poprej poslani gotovini. Naslov: (9)

Tovarniška zaloga konjskih plaht

A. GANS, Dunaj, III., Seidelgasse 4.

Posebna v deželi razširjena bolezen je slabo prebavljanje.

Sedanja kuhinja in sedanji način našega življenja sta vzrok tej nadlogi, ki nas napade nenadoma. Nektero ljudi mučijo bolečine v prsih, na straneh, včasih tudi v hrbtu; čutijo se medle in zaspane, imajo slab okus v ustih, posebno zjutraj; nabira se jim po zobeh nekaj lepljiv sluz; tek jim je slab, v želodci leži jim kakor velika teža in včasih čutijo v želodčni votlini nedoločeno oslabiljenje, kojega tudi ne odstrani zavživanje jedil. Oči se jim vderó, roke in noge postanejo jim mrzle in vlažne; nekaj časa potem dobijo kašelj, začetkoma suh, v nekterih mesecih pa v zvezi s zelenkastim i-mečkom; dotičnik je vedno truden in spanje mu skoraj ne daje počitka; potem postane nervozen, občutljiv in slabe volje ter ga napadejo slabe slutnje; ako hitro vstane, zvrtil se mu ter se mu zdí, da se mu suče cela glava; črevesa se mu zamašó, koža njegova je včasih suha in vroča, kri postane gosta in zastaja, belina v očeh orumeni; voda gré pomaloma od bolnika, je temne barve, in ako stoji dlje časa, ostane na dnu goščava; dostikrat se mu riga in pri tem dobi v usta sladek ali pa kisel okus, in mnogokrat mu srce pri tem močno vtriplje; vid njegov oslabí, črno se mu dela pred očmi in navdaja ga čut onemoglosti in velike slabosti. Vsa ta znamenja se menjavajo, in splošno se računa, da nadleguje ta bolezen skoraj tretjino prebivalstva te dežele v eni ali drugi obliki. Vsled „Shäker-ekstrakta“ pa zavró jedi v želodcu takó, da dobi bolno telo hrane in da se zopet povrne prejšnje zdravje. Učinek tega zdravila je v resnici čudovit. Milijoni in milijoni steklenic so že rozprodani in izvanredno je število spričeval, ki dokazujejo zdravilno moč tega leka. Stotine bolezni raznih imen izvira iz neprebavljivosti; toda če je to slednje zlo odstranjeno, izgubé se tudi vsa druga, ker ta so v istini le znamenja praveate bolezni. Zdravilo je „Shäker ekstrakt“. Spričevala tisočeri, ki pohvalno govoró o njegovih zdravilnih lastnostih, dokazujejo to v izobilji. Ta izvrstni lek se dobi v vsaki lekarni.

Osebe, ki trpé vsled zaprtja, potrebujejo „Seigelove čistilne kroglice“ v zvezi s Shäker-ekstraktom „Seigelove čistilne kroglice“ ozdravijo zaprtje, zabranijo mrzlico in prehlajenje, oproščajo bolečine v glavi in zadušje rumenico. Kdor jih je enkrat poskusil, opustil jih ne bo nikdar več. Vplivajo polagoma in ne povzročujejo nikakoršnih bolečin. — Cene: 1 steklenica „Shäker-ekstrakta“ gld. 1.25, 1 škatljica „Seigelovih čistilnih kroglic“ 50 kr.

Svari se pred ponarejanji, ki so brez vse vrednosti ter še celo škodljivo vplivajo.

Lastnik „Shäker-ekstrakta“ in „Seigelovih kroglic“ **A. J. White,** Limited London 35 Faringdan Road E. C. (22)

V zalogi ima in razpošilja „Seigelove kroglice“ Ivan Nep. Harna, lekarna „zum gold Löwen“ v Kremžiru na Moravskem. Dalje v lekarnah: Koroško, Kranjsko, Primorsko: Ljubljana, Ub. pl. Trnkóczy, G. Piccoli; Celovec, Peter Birnbacher, Alf. Egger in W. Thurnwald; Breze, St. Mohor, Prevalje, Gostentschnig; Trbiž, Beljak, dr. Kumpf, Frid. Scholz; Velikovec, Volšperg, Ajdovščina, Idrija, Kamnik, Pulj, J. Cabuchio; Reka, G. Prodram; Gorica, J. Cristofolletti, Pontoni, A. Gironzoli; Trst, Suttina A., al Camelo, Praxmarer A. ai due Mori, J. Serravallo, al Redentore G. Zaneti, alla Sesta d'oro; Novigrad, Nik Bar. Gionovič; Spljet, Aljinovič, Focigli; Zader, Androvič; Susak pri Reki, Mali Lošinj, O. Viviani, in v večini ostalih lekarn v cesarstvu.

Najboljši in najpripravnejši način hranjevanja je gotovo

☛ zavarovanje življenja. ☛

Zavarovanje življenja koristno je vsakemu, neobhodno potrebno pa onim, ki imajo skrbeti za rodbine. Naše življenje odvisno je od tolikerih slučajnosti, da ne smemo nikdar puščati iz oči bodočnosti onih, ki so nam dragi in za katere skrbeti smo obvezani. Najboljši pripomoček za to je zavarovanje življenja, katero je urejeno tako, da daje priliko vsakemu udeleževati se njenih dobrot.

Za nezaten denar more se zavarovati kapital, ki se izplača po smrti preostale rodbini, ali dota, ki se izplača otroku, kedar doživi, 18., 20. ali 24. leto. Poslednje zavarovanje važno je zato, ker se zavarovana dota izplača tudi tedaj, ko bi oni, ki jo je zavaroval, umrl takoj potem, ko je uplačal prvi obrok, in ker se vsa uplačana premija vrne, ko bi zavarovani otrok umrl pred dogovorjeno starostjo.

More se pa tudi zavarovati kapital, ki se izplača zavarovancu samemu o dogovorjenej starosti (n. pr. v 40., 50. ali 60. letu), ali pa njegovim dedičem, ko bi utegnil umreti prej.

Vse te načine zavarovanja upeljane ima **vzajemna zavarovalna banka „SLAVIJA“ v Pragi**, katere prednost je še to, da je pri njej vsak člen brez kacega posebnega priplačila deležen vsega čistega dobička, ki je leta 1887 iznašal 10%, v prejšnjih letih pa tudi že po 20%, 25% celo 48%.

Konec leta 1886. bilo je pri banki „SLAVIJI“ za življenje zavarovanih 40.497 osob za 22,835.193 goldinarjev. Vsa pojasnila daje brezplačno (73)

glavni zastop banke „SLAVIJE“ v Ljubljani, v lastnej hiši (Gosposke ulice 12.)

Za čas stavbe

priporoča

Andrej Druškovič-a

trgovina z železnino, Mestni trg 10,

v velikem izboru in prav po nizki ceni okova za okna in vrata, storje za štokodoranje, drač in cveke, samokolnice, vezi za zidovje, traverze in stare železniške šine za oboke, priznana najboljše kamniški Portland- in Roman-cement, sklejni papir (Dachpappe) in asfalt za tlak, kakor tudi lepo in močno narejena štedilna ognjišča in njih posamezna dela.

Pri stavbah,

kjer ni blizo vode neobhodno potrebne vodnjake za zabijati v zemljo, s katerimi je mogoče v malih urah in majhnimi stroški na pravem mestu dobivati vodó; ravno tako tudi se dobivajo vsi deli za izkopane vodnjake, železne cevi in železolitni gornji stojali, kakor tudi za lesene cevi mesingaste trombe in ventile in železna okova.

Za poljedelstvo:

vsake vrste orodja, kakor: lepo in močno nasajeni plugi in plužna, železne in lesene brane in zobove zanje, motike, lopate, rezovnice, krampe itd.

☛ Tudi se dobiva zmirom sveži dovski mavec (Lengenfelder Gyps) za gnojenje polja.